

LIBER IV. REGUM, CAP. X.

340 nerunt cuncti servi Baal: non fuit residuus ne unus quidem, qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal: & repleta est domus Baal, a summo usque ad summum.

22 Dixitque his, qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes.

23 Ingressusque Jehu, & Jonadab filius Rechab templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, & videite, ne quis forte vobis cum sit de servis Domini, sed ut sint servi Baal foli.

24 Ingressi sunt igitur ut facerent victimas & holocausta: Jehu autem præparaverat sibi foris octoginta viros, & dixerat eis: Quicunque fuderit de hominibus his, quos ego adduxero in manus vestras, anima ejus erit pro anima illius.

25 Factum est autem, cum completum esset holocaustum, præcepit Jehu militibus & ducibus suis: Ingredimini, & percutite eos, nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii, & proiecserunt milites & duces: & ierunt in civitatem templi Baal.

26 Et protulerunt statuam de fano Baal, & combusserunt.

27 Et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque ædem Baal, & fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc.

28 Delevit itaque Jehu Baal de Israel:

29 Verumtamen a peccatis Jeroboam filii Nabit, qui peccare fecit Israel, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, & in Dan.

30 Dixit autem Dominus ad Jehu: Quia studeste egisti quod rectum erat, & placebat in oculis meis, & omnia quæ erant in corde meo fecisti contra dominum Achab: * filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel.

31 Porro Jehu non custodivit, ut ambularet in lege Domini Dei Israel in toto corde suo: non enim recessit a peccatis Jeroboam, qui peccare fecerat Israel.

32 In diebus illis cœpit Dominus tædere super Israel

* Iustitia
15. 12.

LIBER IV. REGUM, CAP. XI. 341

Israel: percussitque eos Hazael in universis finibus Israel,

33 A Jordane contra Orientalem plagam, omnem Terram Galaad, & Gad, & Ruben, & Manasse, ab Aroer, quæ est super Torrentem Arnon, & Galaad, & Basan.

34 Reliqua autem verborum Jehu, & universa quæ fecit, & fortitudo ejus, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel?

35 Et dormivit Jehu cum patribus suis, sepelieruntque eum in Samaria: & regnavit Joachaz filius ejus pro eo.

36 Dies autem, quos regnavit Jehu super Israel, viginti & octo anni sunt, in Samaria.

CAPUT XI.

Athalia, audita filii morte, omne semen regium, præter Joas, ferro extinguit, & regnum sibi usurpat; sed præcipiente Jojada sacerdote occiditur, & Joas rex Iuda constituitur, destructis aris & imaginibus Baal.

I A Thalia vero mater Ochozæ, videns mortem filii suum, surrexit, & interfecit omne semen regium.

2 Tollens autem Josaba filia regis Joram, soror Ochozæ, Joas filium Ochozæ, furata est eum de medio filiorum regis qui intecficiabantur, & nutricem ejus de triclinio; & abscondit eum a facie Athalæ, ut non interficeretur.

3 Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini: porro Athalia regnavit super terram.

4 * Anno autem septimo misit Jojada, & afflentes centuriones, & milites introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis fœdus, & adjurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis:

5 Et præcepit illis, dicens: Iste est sermo, quem facere debetis:

6 Tertia pars vestrum introeat sabbato, & observet excubias domus regis. Tertia autem pars fit ad portam Sur: & tertia pars fit ad portam, quæ est post habitaculum scutariorum: & custodiens excubias domus Messa.

Y 3

7

7 Duæ vero partes e vobis, omnes egredientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem.

8 Et vallabitis eum, habentes arma in manibus vestris: si quis autem ingressus fuerit septum templi, interficiatur: eritisque cum rege introeunte & egrediente.

9 Et fecerunt centuriones juxta omnia, quæ præceperat eis Jojada sacerdos: & assumentes singuli viros suos, qui ingrediebantur sabbatum, cum his qui egrediebantur sabbato, venerunt ad Jojadam sacerdotem.

10 Qui dedit eis hastas, & arma regis David, quæ erant in domo Domini.

11 Et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextera, usque ad partem sinistram altaris & sedis, circum regem.

12 Producitum filium regis, & posuit super eum diadema, & testimonium: feceruntque eum regem, & unixerunt: & plaudentes manu, dixerunt: Vivat rex.

13 Audivit autem Athalia vocem populi currentis: & ingressa ad turbas in templum Domini,

14 Vidit regem stantem super tribunal juxta morem, & cantores, & tubas prope eum, omnemque populum terræ lætantem, & canentem tubis: & scidit vestimenta sua, clamavitque: Conjuratio, conjuratio.

15 Præcepit autem Jojada centurionibus, qui erant super exercitum, & ait eis: Educite eam extra septa templi, & quicumque eam secutus fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos: Non occidatur in templo Domini.

16 Imposueruntque ei manus, & impegerunt eam per viam introitus eorum, juxta palatium, & interfecit eam ibi.

17 Pèpigit ergo Jojada fœdus inter Dominum, & inter regem, & inter populum, ut esset populus Domini, & inter regem & populum,

18 Ingressusque est omnis populus terræ templum Baal, & destruxerunt aras ejus, & imagines contriverunt valide: Mathan quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari. Et posuit sacerdos custodias in domo Domini. 19

19 Tulitque centuriones, & Cereithi & Phelethi legiones, & omnem populum terre, deduxeruntque regem de domo Domini: & venerunt per viam portas seutariorum in palatium, & sedit super thronum regum.

20 Læstatuque est omnis populus terre, & civitas conquivit: Athalia autem occisa est gladio in domo regis:

21 Septemque annorum erat Joas, cum regnare ceperisset.

C A P U T X I I .

Joas gazophylaci pecuniam ad sartateca tempi instauranda expendit: Hazael autem regi Syriae bellum contra Jerusalem paranti mittit omnes templi & palatii thesauros, tandemque a servis suis occiditur, cui succedit filius ejus Amalias.

I A Nno septimo Jehu regnavit Joas: & quadraginta annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Sebia de Bersabee.

2 Fecitque Joas rectum coram Domino cunctis diebus, quibus docuit eum Jojada sacerdos.

3 Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, & adolebat in excelsis incensum.

4 Dixitque Joas ad sacerdotes: Omnen pecuniam sanctorum, quæ illata fuerit in templum Domini a præterentibus, quæ offert pro pretio animæ, & quam sponte & arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini,

5 Accipiant illam sacerdotes juxta ordinem suum, & instaurent sartateca domus, si quid necessarium viderint instauratione.

6 Igitur usque ad vigesimum tertium annum regis Joas, non instauraverunt sacerdotes sartateca templi.

7 Vocavitque rex Joas Jojadam Pontificem & sacerdotes, dicens eis: Quare sartateca non instauratis templi? nolite ergo amplius accipere pecuniam juxta ordinem vestrum, sed ad instaurationem templi reddite eam.

8 Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo, & instaurare sartateca domus.

9 Tulit Jojada pontifex gazophylacium unum, aperitque foramen defuper, & posuit illud juxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini, mittebantque in eo sacerdotes, qui custodiebant ostia, omnem pecuniam, quæ deferebatur ad templum Domini.

10 Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophylacio, ascendebat scriba regis, & pontifex, effundebantque & numerabant pecuniam, quæ inveniebatur in domo Domini:

11 Et dabant eam juxta numerum atque mensuram in manu eorum, qui præerant clementariis domus Domini: qui impendebant eam in fabris lignorum, & in clementariis iis, qui operabantur in domo Domini,

12 Et sartatecta faciebant: & in iis, qui cædebant faxa, & ut emerent ligna, & lapides, qui excidebant, ita ut impleretur instauratio domus Domini in universis, quæ indigebant expensa ad muniendam domum.

13 Verumtamen non siebant ex eadem pecunia hydryæ templi Domini, & fuçinulae, & thuribula, & tubæ, & omne vas aureum & argenteum de pecunia, quæ inferebatur in templum Domini.

14 Iis enim, qui faciebant opus, dabatur ut instauraretur templum Domini.

15 Et nō siebat ratio iis hominibus, qui accipiebant pecuniam ut distribuerent eam artificibus, sed in fide trahabant eam.

16 Pecuniam vero pro delicto, & pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini, quia sacerdotum erat.

17 Tunc ascendit Hazael rex Syriae, & pugnabat contra Geth, cepitque eam: & direxit faciem suam, ut ascenderet in Jerusalem.

18 Quam ob rem tulit Joas rex Juda omnia sanctificata, quæ consecraverant Josaphat, & Ioram, & Ochozias patres ejus reges Juda, & quæ ipse obtulerat: & universum argentum, quod inventri potuit in thesauris templi Domini, & in palatio regis: misitque Hazaeli, regi Syriae, & recessit ab Jerusalem.

19 Reliqua autem sermonum Joas, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

20 Surrexerunt autem servi ejus, & coiuraverunt inter se, percutseruntque Joas in domo Mello ad defensu Sella.

21 Josachar namque filius Semaath, & Jozabad filii Somer servi ejus, percutserunt eum & mortuus est: & sepelierunt eum cum patribus suis in Civitate David, regnavitque Amasis filius ejus pro eo.

C A P U T X I I I .

Joachaz rex Israel propter peccata sua gravissime afflicitus a rege Syriae, conversus ad Dominum liberatur; cui mortuo succedit filius Joas, qui juxta Elisei morientis vaticinium Syros ter devicit; mortui autem Elisei sepulchro injectus quidam mortuus suscitatur.

1 A Nno vigesimo tertio Joas filii Ochoziæ regis Juda, regnavit Joachaz filius Jehu super Israel in Samaria decem & septem annis.

2 Et fecit malum coram Domino, secutusque est peccata Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, & non declinavit ab eis.

3 Irratusque est furor Domini contra Israel, & tradidit eos in manu Hazael regis Syriae, & in manu Benadad filii Hazael cunctis diebus.

4 Deprecatus est autem Joachaz faciem Domini, & auditiv eum Dominus: vidit enim angustiam Israel, quia attriverat eos rex Syriae;

5 Et dedit Dominus salvatorem Israeli, & liberatus est de manu regis Syriae: habitaveruntque filii Israel in tabernaculis suis sicut heri & nudius tertius.

6 Verumtamen non recesserunt a peccatis domus Jeroboam, qui peccare fecit Israel, sed in ipsis ambulaverunt: siquidem & lucus permanxit in Samaria.

7 Et non sunt derelicti Joachaz de populo nisi quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia pedium: interficerat enim eos rex Syriae, & redegerat quasi pulverem in tritura areæ.

8 Reliqua autem sermonum Joachaz, & univer-

sa quæ fecit, & fortitudo ejus, nonne hæc scrip-
ta sunt in Libro sermonum dierum regum Irael?

9 Dormivitque Joachaz cum patribus suis, & se-
pelierunt eum in Samaria: regnavitque Joas filius
eius pro eo.

10 Anno trigesimo septimo Joas regis Juda re-
gnavit Joas filius Joachaz super Israel in Samaria
decim annis,

11 Et fecit quod malum est in conspectu Do-
mini: non declinavit ab omnibus peccatis Jero-
boam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, sed in
ipsis ambulavit.

12 Reliqua autem sermonum Joas, & univer-
sa quæ fecit, & fortitudo ejus, quomodo pugnave-
rit contra Amasiam regem Juda, nonne hæc
scripta sunt in Libro sermonum dierum regum
Israel?

13 Et dormivit Joas cum patribus suis: Jero-
boam autem sedidit super folium ejus. Porro Joas
sepultus est in Samaria cum regibus Israel.

14 Eliseus autem regrotabat infirmitate, qua
& mortuus est: descenditque ad eum Joas rex
Israel, & flebat coram eo, dicebatque: Pater mi,
pater mi, currus Israel & auriga ejus.

15 Et ait illi Eliseus: Affer arcum, & sagittas.
Cumque attulisset ad eum arcum, & sagittas,

16 Dixit ad regem Israel: Pone manum tuam
super arcum. Et cum posuisset ille manum suam,
superposuit Eliseus manus suas manibus regis.

17 Et ait: Aperi fenestram orientalem. Cum-
que apernuisset, dixit Eliseus: Jace sagittam. Et
jecit. Et ait Eliseus: Sagitta salutis Domini, &
sagitta salutis contra Syriam: percutiesque Syriam
in Aphec, donec consumas eam.

18 Et ait: Tolle sagittas. Qui cum tulisset,
rursum dixitei: Percute jaculo terram. Et cum
percussisset tribus vicibus, & stetisset,

19 Iratus est vir Dei contra eum, & ait: Si
percussisses quinque, aut sexies, five septies, per-
cussisses Syriam usque ad consumptionem: nunc
autem tribus vicibus percuties eam.

20 Mortuus est ergo Eliseus, & sepelierunt eum.
Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in
ipso anno.

21 * Quidam autem sepelientes hominem, vi- * Eccl.
derunt latrunculos, & projecterunt cadaver in fe- 48. 14.
pulcro Elisei. Quod cum tetigisset offa Elisei,
revixit homo, & stetit super pedes suos.

22 Igitur Hazael rex Syriae afflixit Israel cun-
dis diebus Joachaz:

23 Et misertus est Dominus eorum, & rever-
sus est ad eos propter pactum suum, quod habe-
bat cum Abraham, & Isaac, & Jacob: & noluit
dispersere eos, neque projicere penitus usque in
præsens tempus.

24 Mortuus est autem Hazael rex Syriae, & reg-
navit Benadad filius ejus pro eo.

25 Porro Joas filius Joachaz tulit urbes de ma-
nu Benadad filii Hazael, quas tulerat de manu Joa-
chaz patris sui jure prælli, tribus vicibus percul-
xit eum Joas, & reddidit civitates Israel.

CAPUT XIV.

*Amasias interfectis occisoribus patris sui Joas,
percutit Edom, sed hac victoria factus elatior, pro-
vocans ad bellum Joas regem Israel, ab eo capitur,
& Jerusalem diripitur: at Joas regi Israel succedit
filius Jeroboam, qui ab augustinis liberat Israel, cui
succedit filius Zacharias: porro facta conjuratione
adversus Amasiam regem Juda a suis occiditur, cui
succedit filius Azarias impius.*

1 IN anno secundo Joas filii Joachaz regis Israel
regnavit Amasias filius Joas regis Juda.

2 * Vigintrum quinque annorum erat cum regna-
re coepisset: vigintrum autem & novem annis regna- * 2 Par.
vit in Jerusalem, nomen matris ejus Joadan de 25. L
Jerusalem.

3 Et fecit rectum coram Domino, verumtamen
non ut David pater ejus. Juxta omnia, quæ fecit
Joas pater suus, fecit:

4 Nisi hoc tantum, quod excelsa non abstulit:
adhuc enim populus immolabat, & adolebat in-
censum in excelsis.

5 Cumque obtinuerat regnum percutisset servos
suos, qui interfecerant regem patrem suum:

6 Filios autem eorum, qui occiderant, non
occidit, juxta quod scriptum est in libro legis * Deut.
Moyosi, sicut præcepit Dominus, dicens: * Nou 24. 16.
Ezech. 25. 18. 20.
mo-

morientur patres pro filiis, neque filii morientur pro patribus: sed unusquisque in peccato suo morietur.

7 Ipse percussit Edom in Valle Salinarum decem millia, & apprehendit petram in prælio, vocavitque nomen ejus Jeþehel usque in præsentem diem.

8 Tunc misit Amasias nuntios ad Joas filium Joachaz, filii Jehu regis Israel, dicens: Veni, & videamus nos,

9 Remisitque Joas rex Israel ad Amasiam regem Juda, dicens: Carduus Libani misit ad cedrum, quo est in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem. Transferuntque bestiæ saltus, quo sunt in Libano, & conculeaverunt carduum.

10 Percutiens, invalidisti super Edom, & sublevavit te cortuum: contentus esto gloria, & sede in domo tua: quare provocas malum, ut cadas tu & Judas tecum?

11 Et non aciebat Amasias: ascenditque Joas rex Israel, & viderunt se, ipse & Amasias rex Juda in Bethfames oppido Judæ.

12 Percussusque est Juda coram Israel, & fuderunt unusquisque in tabernacula sua.

13 Amasiam vero regem Juda filium Joas filii Ochozie cepit Joas rex Israel in Beihfanes, & adduxit eum in Jerusalem: & interrupit murum Jerusalem a porta Ephraim usque ad portam anguli, quadringentis cubitis.

14 Tulitque omne aurum, & argentum, & universa vasaa, que inventa sunt in domo Domini, & in thesauris regis, & obsides, & reversus est in Samariam.

15 Reliqua autem verborum Joas quæ fecit, & fortitudo ejus, qua pugnavit contra Amasiam regem Juda, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

16 Dormivitque Joas cum patribus suis, & sepultus est in Samaria cum regibus Israel: & regnavit Jeroboam filius ejus pro eo.

17 Vixit autem Amasias, filius Joas, rex Juda postquam mortuus est Joas filius Joachaz regis Israel, quindecim annis.

18 Reliqua autem sermonum Amasias, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Juda?

19 Factaque est contra eum conjuratio in Jerusalem: at ille fugit in Lachis. Miseruntque post eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

20 Et asportaverunt in equis, sepultusque est in Jerusalem cum patribus suis in Civitate David.

21 * Tulit autem universus populus Judæ Aza-^{*2 Par.}
riam annos natum sedecim, & constituerunt eum regem pro patre ejus Amasia.

22 Ipse ædificavit Aælath, & restituit eam Judæ, postquam dormivit rex cum patribus suis.

23 Anno quinto decimo Amasias filii Joas regis Juda regnavit Jeroboam filius Joas regis Israel in Samaria, quadraginta & uno anno:

24 Et fecit quod malum est coram Domino. Non recessit ab omnibus peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

25 Ipse restituit terminos Israël ab introitu Emath, usque ad mare solitudinis, juxta sermonem Domini Dei Israel, quem locutus est per seruum suum * Jonam filium Amathi Prophetam, qui erat de Geth, quo est in Opher.

26 Vedit enim Dominus afflictionem Israel a mani nimis, & quod consumpti essent usque ad clausos carcere, & extemos, & non esset qui auxiliaretur Israeli.

27 Nec locutus est Dominus ut deleret nomen Israel de sub celo, sed salvavit eos in manu Jeroboam filii Joas.

28 Reliqua autem sermonum Jeroboam, & universa quæ fecit, & fortitudo ejus, qua præliatus est, & quomodo restituit Damascum, & Emath Judæ in Israel, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

29 Dormivitque Jeroboam cum patribus suis regibus Israel, & regnavit Zacharias filius ejus pro eo.

Azariæ leproso succedit filius Joathan in Juda: Zachariæ autem in Israel succedit Sellum, & huic Ma-

Manahem qui sit tributariorum regi Affyriorum, & huic Phaceia, & huic Phacee: cuius temporibus Theglathphalaſar devictam magnam partem Israe- litarum tranſulit in Affyrios: huic ſuccedit Oſee: in Iuda autem mortuo Joathan ſuccedit filius Achaz.

I Anno vigesimo septimo Jeroboam regis Israel regnavit Azarias filius Amaſia regis Juda.

2 Sedecim annorum erat cum regnare coepiffet, & quinquaginta duobus annis regnavit in Jeruſalem: nomen matris ejus Jechelia de Jeruſalem.

3 Fecitque quod erat placitum coram Domino, juxta omnia quae fecit Amaſias pater ejus.

4 Verumtamen excella non eſt demolitus: adhuc populus sacrificabat, & adolebat incenſum in excelsis.

*2. Pay.
26. 21. **5** * Percuſſit autem Dominus regem, & fuit le- profus uſque in diem mortis ſuę, & habitabat in domo libera ſeorsum: Joathan vero filius regis gubernabat palatium, & iudicabat populum terraę.

6 Reliqua autem sermonum Azarię, & univer- fa quae fecit, nonne haę ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Juda?

7 Et dormivit Azarias cum patribus ſuis: ſe- pelieruntque eum cum majoribus ſuis in civitate David, & regnavit Joathan filius ejus pro eo.

8 Anno trigesimo octavo Azarię regis Juda, re- gnavit Zacharias filius Jeroboam ſuper Israel in Samaria ſex mensibꝫ:

9 Et fecit quod malum eſt coram Domino, ſicut fecerant patres ejus: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

10 Conjuravit autem contra eum Sellum filius Jabel: percuſſitque eum palam, & interfecit, re- gnavitque pro eo.

11 Reliqua autem verborum Zacharię, nonne haę ſcripta ſunt in Libro sermonum dierum re- gum Israel?

12 * Iste eſt fermo Domini, quem locutus eſt ad Jehu, dicens: Filii tui uſque ad quartam ge- nerationem ſedebunt ſuper thronum Israel. Fa- ctumque eſt ita.

13 Sellum filius Jabel regnavit trigesimo nono anno

* Supra
10. 30.

anno Azarię regis Judæ: regnavit autem uno mense in Samaria.

14 Et ascendit Manahem filius Gadi de Thera- venitque in Samariam, & percuſſit Sellum filium Jabel in Samaria, & interfecit eum, regnavitque pro eo.

15 Reliqua autem verborum Sellum, & conju- ratio ejus, per quam tetendit infidias, nonne haę ſcripta ſunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

16 Tunc percuſſit Manahem Thapsam, & omnes qui erant in ea, & terminos ejus de Thersa. No- luerant enim aperire ei: & interfecit omnes pre- gnantes ejus, & ſcidiſ eas.

17 Anno trigesimo nono Azarię regis Juda re- gnavit Manahem filius Gadi ſuper Israel decem an- nis in Samaria.

18 Fecitque quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel cunctis diebus ejus.

19 Veniebat Phul rex Affyriorum in terram, & dabat Manahem Phul mille talenta argenti, ut eſſet ei in auxilium, & firmaret regnum ejus.

20 Indixitque Manahem argentum ſuper Israel cunctis potentibus & divitibus, ut daret regi Af- fyriorum quinquaginta ſiculos argenti per ſingulos: reveruſque eſt rex Affyriorum & non eſt mora- tus in terra.

21 Reliqua autem sermonum Manahem, & uni- versa quae fecit, nonne haę ſcripta ſunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

22 Et dormivit Manahem cum patribus ſuis: regnavitque Phaceia filius ejus pro eo.

23 Anno quinquagesimo Azarię regis Juda re- gnavit Phaceia filius Manahem ſuper Israel in Sa- maria biennio:

24 Et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

25 Conjuravit autem adverſus eum Phaceia fi- lius Romeliae, dux ejus, & percuſſit eum in Samaria in turre domus regie juxta Argob, & juxta Arie, & cum eo quinquaginta viros de filiis

Gal

Galaaditarum, & interfecit eum, regnavitque pro eo.

26 Reliqua autem sermonum Phaceia, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

27 Anno quinquagesimo secundo Azariæ regis Juda regnavit Phacee filius Romeliæ super Israël in Samaria viginti annis.

28 Et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël.

29 In diebus Phacee regis Israel venit Theglathphalasar rex Asur, & cepit Aion, & Abel, Domum Maacha, & Janoe, & Cedes, & Asor, & Galaad, & Galilæam, & universam terram Nephthali, & transtulit eos in Assyrios.

30 Conjuravit autem, & tendit infidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romeliæ, & percussit eum, & interfecit: regnavitque pro eo vigesimo anno Joatham filii Oziae.

31 Reliqua autem sermonum Phacee, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

* 2. Par. 32 * Anno secundo Phacee filii Romeliæ regis Israel, regnavit Joatham filius Oziae regis Juda.

33 Viginti quinque annorum erat cum regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Ierusalem, filia Sadoc.

34 Fecitque quod erat placitum coram domino: iuxta omnia, quæ fecerat Ozias pater suis, operatus est.

35 Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc populus immolabat, & adolebat incensum in excelsis: ipse ædificavit portam domus Domini sublimissimam.

36 Reliqua autem sermonum Joatham, & universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Juda?

37 In diebus illis cepit Dominus mittere in Judan Rafin regem Syriæ, & Phacee filium Romeliæ.

38 Et dormivit Joatham cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David patris sui, & regnavit Achaz filius ejus pro eo. CA-

CAPUT XVI.

Achaz filium suum per ignem consecrat idolis; regibus quoque Israel & Syriæ Jerusalem obseruit, auxilium a rege Assyriorum missis muneribus obtinet; in cuius gratiam ablato Dei cultu, diis Assyriorum sacrificat; cui succedit pius filius Ezechias.

1 A Nno decimo septimo Phacee filii Romeliæ, regnavit Achaz filius Joatham regis Juda.

2 * Viginti annorum erat Achaz cum regnare cœpisset, & sedecim annis regnavit in Jerusalem: non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui, sicut David pater ejus.

3 Sed ambulavit in via regum Israel: insuper & filium suum consecravit, transferens per ignem secundum idola Gentium: quæ dissipavit Dominus coram filiis Israel.

4 Immolabat quoque victimas, & adolebat incensum in excelsis, & in collibus, & sub omni ligno frondoso.

5 * Tunc ascendit Rafin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israel in Jerusalem ad præliandum: cumque obseruerent Achaz, non valuerunt superare eum.

6 In tempore illo restituit Rafin rex Syriæ, Ailam Syriæ, & ejecit Iudeos de Aila: & Iudei venerunt in Ailam, & habitaverunt ibi usque in diem hanc.

7 Misit autem Achaz nuntios ad Theglathphalasar regem Assyriorum, dicens: Servus tuus, & filius tuus ego sum: ascende, & salvum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Israel, qui confurrexerunt adversum me.

8 Et cum collegisset argentum & aurum, quod inveniri potuit in domo Domini, & in thefauris regis, misit regi Assyriorum munera.

9 Qui & acquevit voluntati ejus: ascendit enim rex Assyriorum in Damascum, & vastavit eam: & transtulit habitatores ejus Cyrenen, Rafin autem interfecit.

10 Perrexitque rex Achaz in occursum Theglathphalasar regi Assyriorum in Damascum. Cum Tom. II. Z que

354 LIBER IV. REGUM, CAP. XVI.

que vidisset altare Damasci , misit rex Achaz ad Uriam facerdotem exemplar ejus, & similitudinem juxta omne opus ejus.

11 Extruxitque Urias facerdos altare juxta omnia, quæ præceperat rex Achaz, de Damasco, ita fecit facerdos Urias, donec veniret rex Achaz de Damasco.

12 Cumque venisset rex de Damasco , vidiit altare, & veneratus est illud : ascenditque & immolavit holocausta, & sacrificium suum,

13 Et libavit libamina & fudit sanguinem pacificorum, quæ obtulerat super altare.

14 Porro altare æreum, quod erat coram Domino , transtulit de facie templi, & de loco altaris, & de loco templi Domini : posuitque illud ex latere altaris ad Aquilonem.

15 Præcepit quoque rex Achaz Uriæ facerdoti, dicens : Super altare majus offer holocaustum matutinum, & sacrificium vespertinum, & holocaustum regis, & sacrificium ejus, & holocaustum universi populi terræ, & sacrificia eorum, & libamina eorum : & omnem sanguinem holocausti, & universum sanguinem victimæ super illud effundes : altare vero æreum erit paratum ad voluntatem meam.

16 Fecit igitur Urias facerdos juxta omnia, quæ præceperat rex Achaz.

17 Tulit autem rex Achaz cælatas bases, & luterem, qui erat desuper : & mare depositum de bobus æreis, qui sustentabant illud, & posuit super pavimentum stratum lapide.

18 Mufach quoque sabbati, quod ædificaverat in templo : & ingressum regis exterius convertit in templum Domini propter regem Assyriorum.

19 Reliqua autem verborum Achaz, quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum diuinum regum Juda?

20 Dormivitque Achaz cum patribus suis, & sepultus est cum eis in Civitate David, & regnauit Ezechias filius ejus pro eo.

CAPUT XVII.

Post multa filiorum Israel, quæ commemorantur,

LIBER IV. REGUM, CAP. XVII. 355

tur, facinora, Salmanasar sub Osee recusante antiquum Assyrio pendere tributum, transfert Israel in Assyrios: & quia Assyrii in Samariam missi cultum Dei ignorantes devorabantur a leonibus, mititur eis facerdos Israeliticus qui ipsos instituat : siue factum est, ut & Deo & idolis servirent.

1 A Nno duodecimo Achaz regis Juda, regnavit Osee filius Ela in Samaria super Israel novem annis.

2 Fecitque malum coram Domino : sed non fecit reges Israel, qui ante eum fuerant.

3 * Contra hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum, & factus est ei Osee servus, reddebat. ^{Infra} 13. 9. ^{To. I. 2.} que illi tributa.

4 Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens misisset nuntios ad sua regem Ægypti, ne præstaret tributa regi Assyriorum, sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, & vincitum misit in carcere.

5 Pervagatusque est omnem terram: & ascendens Samariam, obsedit eam tribus annis.

6 * Anno autem nono Osee, cepit rex Assyriorum Samariam, & transtulit Israel in Assyrios: ^{Infra} 18. 10. posuitque eos in Hala & in Habor juxta fluvium Gozan, in civitatibus Medorum.

7 Factum est enim, cum peccasset filii Israel Domino Deo suo, qui eduxerat eos de Terra Ægypti, de manu Pharaonis regis Ægypti, coierunt deos alienos.

8 Et ambulaverunt juxta ritum Gentium, quas consumperat Dominus in conspectu filiorum Israel, & regum Israel: quia similiter fecerant.

9 Et offenderunt filii Israel verbis non rectis Dominum Deum suum: & ædificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custodum usque ad civitatem munitam.

10 Feceruntque sibi statuas, & lucos in omni colle sublimi, & subter omne lignum nemorosum:

11 Et adolescenti ibi incensum super aras in modum Gentium, quas transtulerat Dominus a facie eorum: feceruntque verba pessima irritantes Dominum,

356 LIBER IV. REGUM, CAP. XVII.

12 Et coluerunt immundicias, de quibus precepit eis Dominus, ne facerent verbum hoc.

13 Et testificatus est Dominus in Israel & in Juda per manum omnium Prophetarum, & Videntium, dicens: * Revertimini a viis vestris peccatis, & custodite præcepta mea, & cærenias juxta omnem legem, quam præcepit patribus vestris: & sicut misi ad vos in manu servorum meorum prophetarum.

14 Qui non audierunt, sed induraverunt cervicem suam juxta patrum suorum, qui noluerunt obedire Domino Deo suo.

15 Et abjecerunt legitima ejus, & paclum, quod pepigit cum patribus eorum, & testificationes, quibus contestatus est eos: secutique sunt vanitates, & vane egerunt: & secuti sunt Gentes, quæ erant per circuitum eorum, super quibus præceperat Dominus eis, ut non facerent, sicut & illæ faciebat.

16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei sui: feceruntque sibi conflatiles duos vitulos, & lucos, & adoraverunt universam militiam cœli: servieruntque Baal,

17 Et consecraverunt filios suos, & filias suas per ignem: & divinationibus iuserviebant & auguriis: & tradiderunt se, ut facerent malum coram Domino, ut irritarent eum.

18 Iratusque est Dominus vehementer Israeli, & abstulit eos a conspectu suo, & non remansit nisi tribus Juda tantummodo.

19 Sed nec ipse Juda custodivit mandata Domini Dei sui: verum ambulavit in erroribus Israël, quos operatus fuerat.

20 Projecitque Dominus omne semen Israel, & affixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec proiceret eos a facie sua:

21 * Ex eo iam tempore, quo scissus est Israel a domo David, & constituerunt sibi regem Jeroboam filium Nabat: separavit enim Jeroboam Israel a Domino, & peccare eos fecit peccatum magnum.

22 Et ambulaverunt filii Israël in universis peccatis Jeroboam quæ fecerat: & non recesserunt ab eis,

23

LIBER IV. REGUM, CAP. XVII. 357

23 * Usquequo Dominus auferret Israel a fæcie sua, sicut locutus fuerat in manu omnium ^{* Jerem.} servorum suorum prophetarum: translatusque est Israel de terra sua in Assyrios, usque in diem hanc.

24 Adduxit autem rex Assyriorum viros de Babylonie, & de Cutha, & de Avah, & de Emath, & de Sepharvaim: & collocavit eos in civitatibus Samariæ pro filiis Israel: qui possederunt Samariam, & habitaverunt in urbibus ejus.

25 Cumque ibi habitare coepissent, non timebant Dominum: & immisit in eos Dominus leones, qui interficiebant eos.

26 Nuntiatumque est regi Assyriorum, & dictum: Gentes quas transtulisti, & habitare fecisti in civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ, & immisit in eos Dominus leones, & ecce interficiunt eos, eo quod ignorent ritum Dei terræ.

27 Præcepit autem rex Assyriorum, dicens: Ducite illuc unum de sacerdotibus, quos inde captivos adduxistis, & vadat, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei terræ.

28 Igitur cum venisset unus de sacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit in Béthel, & docebat eos, quomodo coleant Dominum.

29 Et unaquæque Gens fabricata est Deum suum: posueruntque eos in fanis excelsis, quæ fecerant Samaritæ, Gens & Gens in urbibus suis, in quibus habitabant.

30 Viri enim Babylonii fecerunt Sochothbenoth: viri autem Chutai fecerunt Nergel: & viri de Emath fecerunt Asima.

31 Porro Hevæi fecerunt Nebahaz & Tharthac. Hi autem, qui erant de Sepharyaim, comburebant filios suos igni, Adramelech & Anamelech diis Sepharvaim.

32 Et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excellorum, & ponebant eos in fanis sublimibus.

33 Et cum Dominum colerent, diis quoque suis serviebant juxta consuetudinem Gentium, de quibus translati fuerant Samariam:

34 Usque in præsentem diem morem sequuntur

Z 5

tur

^{35. 28.} tur antiquum: non timent Dominum, neque custodiunt cæremonias ejus, judicia, & legem, & mandatum, quod præceperat Dominus filiis Jacob, * quem cognominavit Israel:

35 Et percusserat cum eis pactum, & manda-
verat eis, dicens: Nolite timere deos alienos,
& non adorare eos, neque colatis eos, & non
immoletis eis;

36 Sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit
vos de Terra Ægypti in fortitudine magna &
in brachio extento, ipsum timete, & illum ado-
rate, & ipsi immolate.

37 Cæremonias quoque, & judicia, & legem,
& mandatum, quod scripsit vobis, custodite ut
faciatis cunctis diebus: & non timeatis deos
alienos.

38 Et pactum, quod percussit vobis, noli-
te oblivisci: nec colatis deos alienos,

39 Sed Dominum Deum vestrum timete, &
ipse eruet vos de manu omnium inimicorum
vestrorum.

40 Illi vero non audierunt, sed juxta consue-
tudinem suam pristinam perpetrabant.

41 Fuerunt igitur Gentes istæ timentes quidem
Dominum, sed nihilominus & idolis suis servien-
tes: nam & filii eorum, & nepotes, sicut fece-
runt patres sui, ita faciunt usque in presentem
diem.

C A P U T X V I I I .

Ezechias pietate eximus, dissipatis idolorum
delubris, at æneo Moyse serpente confracto, per-
cutit Edom; & cum Assyriis rebellasset, rex Af-
fyriorum expugnatis civitatibus Juda Ezechia re-
viam precanti, magnam pecunia vim imponit,
missa quoque manu valida Jerusalem obsidet, mul-
tis probris in Ezechiam & blasphemis in Deum per-
Rabsacen iactatis.

<sup>* 2. Par.
26. 27. &
28. 1.</sup> **I** anno * tertio Osee filii Ela regis Israel, re-
gnavit Ezechias filius Achaz regis Juda.

2 Vigintiquaque annorum erat, cum regnare
coepisset: & viginti novem annis regnavit in Je-
rusalem: nomen matris ejus Abi filia Zachariae,

3 Fecitque quod erat bonum coram Domino,
juxta omnia quæ fecerat David pater ejus.

4 Ipse dissipavit excelsa, & contrivit statuas,
& succidit lucos, confregitque serpentem æneum,
* quem fecerat Moyse: siquidem usque ad illud <sup>* Numb.
21. 9.</sup>

tempus filii Israel adolebant ei incensum: voca-

vitque nomen ejus Nohestan.

5 In Domino Deo Israel speravit: itaque post
eum non fuit similis ei de cunctis regibus Juda,
sed neque in his, qui ante eum fuerunt:

6 Et adhæsit Dominus, & non recessit a vesti-
giis ejus, fecitque mandata ejus, quæ præcepe-
rat Dominus Moyse.

7 Unde & erat Dominus cum eo, & in cun-
ctis, ad quæ procedebat, sapienter se agebat.
Rebellavit quoque contra regem Assyriorum, &
non servivit ei.

8 Ipse percussit Philisthæos usque ad Gazam,
& omnes terminos eorum, a Turre custodum
usque ad Civitatem munitam.

9 Anno quarto regis Ezechiae, qui erat annus
septimus Osee filii Ela regis Israel, ascendit
Salmanasar rex Assyriorum in Samariam, & op-
pugnavit eam,

10 Et cepit. Nam post annos tres, anno sex-
to Ezechiae, id est * nono anno Osee regis Israel, <sup>* Supra
17. 8.
Tob. I. 2.</sup>

captia est Samaria.

11 Et transtulit rex Assyriorum Israel in Af-
fyrios, collocavitque eos in Hala-, & in Habor
fluvii Gozan in civitatibus Medorum:

12 Quia non audierunt vocem Domini Dei sui,
sed prætergressi sunt pactum ejus: omnia quæ
præceperat Moyse servus Domini, non audie-
runt, neque fecerunt.

13 * Anno quartodecimo regis Ezechiae, ascen-
dit Sennacherib rex Assyriorum ad universas ci-
vitates Juda munitas: & cepit eas. <sup>* 2. Par.
32. 1.
Eccli. 48.
20.
Ia. 36. 1.</sup>

14 Tunc misit Ezechias rex Juda nuntios ad
regem Assyriorum in Lachis, dicens: Peccavi,
recede a me: & omne, quod imposueris mihi, fe-
ram. Indixit itaque rex Assyriorum Ezechia re-
gi Juda trecenta talenta argenti, & triginta ta-
lenta auri.

15 Deditque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, & in thesauris regis.

16 In tempore illo confregit Ezechias valvas templi Domini, & laminas auri, quas ipse affixerat, & dedit eas regi Assyriorum.

17 Misit autem rex Assyriorum Tharthan, & Rabscaris, & Rabfacen de Lachis ad regem Ezechiam, cum manu vauida, Jerusalem: qui cum ascenderint, venerunt Jerusalem, & steterunt juxta aquæductum piscinæ superioris, quæ est in via Agri fullonis.

18 Vocaveruntque regem: egressus est autem ad eos Eliacim filius Helcæ præpositus domus, & Sobna Scriba, & Joahæ filius Asaph a commentariis.

19 Dixitque ad eos Rabfaces: Loquimini Ezechia: Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum; Quæ est ista fiducia, qua niteris?

20 Forsitan inisti consilium, ut præpares te ad prælium. In quo confidis, ut audeas rebellare?

21 An speras in baculo arundineo atque confredo Ægypto, super quem, si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum ejus, & perforabit eam? sic est Pharaon rex Ægypti omnibus, qui confidunt in fe.

22 Quod si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam: nonne iste est, cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria: & præcepit Iudeæ & Jerusalem: Ante altare hoc adorabit in Jerusalem?

23 Nunc igitur transite ad dominum meum, regem Assyriorum, & dabo vobis duo millia equorum, & videte, an habere valeatis ascensores eorum.

24 Et quomodo poteris resistere ante unum fatrapam de servis domini mei minimis? An fiduciam habes in Ægypto propter currus & equites?

25 Numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, ut demolirer eum? Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, & demolire eam,

26 Dixerunt autem Eliacim filius Helcæ, & Sobna, & Joahæ Rabfaci: Precamur, ut loquaris

no-

nobis servis tuis Syriace: siquidem intelligimus hanc linguam: & non loquaris nobis Judæce, audiente populo, qui est super murum.

27 Responditque eis Rabfaces, dicens: Numquid ad dominum tuum, & ad te misit me dominus meus, ut loquerer sermone hos, & non potius ad viros, qui sedent super murum, ut comedant sacerda sua, & bibant urinam suam vobiscum?

28 Stetit itaque Rabfaces, & exclamavit voce magna Judaice, & ait: Audite verba regis magni, regis Assyriorum.

29 Hæc dicit rex: Non vos seducat Ezechias: non enim poterit eruere vos de manu mea.

30 Neque fiduciam vobis tribuat super Dominum, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, & non tradetur civitas hæc in manu regis Assyriorum.

31 Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit rex Assyriorum: Facite tecum quod vobis est utile, & egredimini ad me: & comedet unusquisque de vinea sua, & de ficu sua; & bibetis aquas de cisternis vestris,

32 Donec veniam, & transferam vos in terram, quæ similibus est terræ vestræ, in terram fructiferam, & fertilem vini, terram panis & vinearum, terram olivarum, & olei ac mellis, & vivetis, & non moriemini. Nolite audire Ezechiam, qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos.

33 Numquid liberaverunt dii Gentium terram suam de manu regis Assyriorum?

34 Ubi est Deus Emath, & Arphad? ubi est Deus Sepharvaim, Ana, & Ava? numquid liberaverunt Samaria de manu mea?

35 Quinam illi sunt in universis diis terrarum, qui eruerunt regionem suam de manu mea, ut possit eruere Dominus Jerusalem de manu mea?

36 Tacuit itaque populus, & non respondit ei quidquam: siquidem præceptum regis acceperant, ut non responderent ei.

37 Venitque Eliacim filius Helcæ, præpositus domus, & Sobna scriba, & Joahæ filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus, & nuntiaverunt ei verba Rabfacis.

CAPUT XIX.

Ezechia & Isaia conversis ad Dominum, & pro liberatione precantibus propter Rabsacis blasphemias, percutit angelus Domini i85000 Assyriorum, quare fugiens Sennacherib, in templo idolorum suorum a filii suis occiditur.

Isa. 37. 1. **Q**UAE cum audisset Ezechias rex, scidit vestimenta sua, & opertus est sacco, ingressus que est domum domini.

2 Et misit Eliacim præpositum domus, & Sodnam scribam, & fenes de sacerdotibus operatos facios, ad Iaiam prophetam filium Amos.

3 Qui dixerunt: Hæc dicit Ezechias: Dies trahulationis, & increpationis, & blasphemie dies iste: venerunt filii usque ad partum, & vires non habet partuens.

4 Si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus tuus, ut exprobaret Deum viventem, & argueret verbis, quæ audivit Dominus Deus tuus: & fac orationem pro reliquiis, quæ reperte sunt.

5 Venerunt ergo servi regis Ezechiae ad Iaiam.

6 Dixitque eis Iaias: Hæc dicetis domino vobis: Hæc dicit Dominus: Noli timere a facie sermonum, quos audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me.

7 Ecce, ego immittam ei spiritum, & audiet nuntium, & revertetur in terram suam, & dejiciam eum gladio in terra sua.

8 Reversus est ergo Rabsaces, & invenit regem Assyriorum expugnante Lobnam: audierat enim quod recessisset de Lachis.

9 Cumque audisset de Tharaca rege Aethiopiarum, dicentes: Ecce egressus est, ut pugnet adversum te: & iret contra eum, misit nuntios ad Ezechiam, dicens:

10 Hæc dicite Ezechiae regi Juda: Non te educat Deus tuus, in quo habes fiduciam: neque dicas: Non tradetur Jerusalem in manus regis Assyriorum.

11 Tu enim ipse audisti, quæ fecerunt reges Assyri-

fyrorum universis terris, quo modo vastaverunt eas, num ergo solus poteris liberari?

12 Numquid liberaverunt dii Gentium singulos, quos vastaverunt patres mei, Gozan videlicet, & Haran, & Reseph, & filios Eden, qui erant in Thelassar?

13 Ubi est rex Emath, & rex Arphad, & rex civitatis Sepharvaim, Ana, & Ava?

14 Itaque cum accepisset Ezechias litteras de manu nuntiorum, & legisset eas, ascendit in dominum Domini, & expandit eas coram Domino.

15 Et oravit in conspectu ejus, dicens: Domine Deus Israel, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus regum omnium terræ: tu fecisti cœlum & terram.

16 Inclina aurem tuam, & audi: aperi Domine oculos tuos, & vide: audi omnia verba Sennacherib, qui misit, ut exprobaret nobis Deum viventem.

17 Vere Domine dissipaverunt reges Assyriorum Gentes, & terras omnium.

18 Et milerunt deo eorum in ignem: non enim erant dii, sed opera manuum hominum ex ligno & lapide, & perdidérunt eos.

19 Nunc igitur Domine Deus noster, salvos nos fac de manu ejus, ut sciāt omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus.

20 Misit autem Iaias filius Amos ad Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quæ deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum, audivi.

21 Iste est sermo, quem locutus est Dominus de eo: Sprevit te, & subsannavit te virgo filia Sion: post tergum tuum caput movit, filia Jerusalem.

22 Cui exprobasti, & quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam, & elevasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Israel.

23 Per manum servorum tuorum exprobasti Dominum, & dixisti: In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani, & succidi sublimes cedros ejus, & electas abies illius. Et ingressus sum usque ad terminos ejus, & saltum carmeli ejus

24 Ego succidi. Et bibi aquas alienas, & siccavii vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas.

25 Numquid non audisti; quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud, & nunc adduxi: eruntque in ruinam collum pugnantium civitates munitæ.

26 Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt & confusi sunt, facti sunt velut foenum agri, & virens herba tectorum, quæ arefacta est, antequam veniret ad maturitatem.

27 Habitaculum tuum, & egressum tuum, & introitum tuum, & viam tuam ego præscivi, & furorem tuum contra me.

28 Insanisti in me, & superbia tua ascendit in aures meas: ponam itaque circulum in naribus tuis, & camum in labiis tuis, & reducam te in viam, per quam venisti.

29 Tibi autem Ezechia hoc erit signum: Comede hoc anno, quæ repereris: in secundo autem anno, quæ sponte nascentur: porro in tertio anno feminæ & metite: plantate vineas, & comedite fructum earum.

30 Et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda, mittet radicem deorūl, & faciet fructum sursum.

31 De Jerusalem quippe egredientur reliquæ, & quod salveretur de monte Sion: zelus Domini exercitum faciet hoc.

32 Quam ob rem hæc dicit Dominus de regente Assyriorum: Non ingredietur urbem hanc, nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam munitio.

33 Per viam, qua venit, revertetur: & civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

34 Protegamque urbem hanc, & salvabo eam propter me & propter David servum meum.

35 * Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia. Cumque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora mortuorum: & recedens abiit,

36 Et reversus est Sennacherib rex Assyriorum, & mansit in Ninive.

* Tob. I.
21. Eccl.
38. 24. I/ai. 37.
30. 1. Math.
7. 41. 2. Mach.
8. 19.

37 * Cumque adoraret in templo Nefroch deum* Tob. suum, Adramelech & Sarasar filii ejus percutserunt^{1.} Tob. 24. eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum, & regnavit Asfaraddon filius ejus pro eo.

CAPUT XX.

Ifaías ægrotantem Ezechiam moriturum denuntiat; at ille sua oratione sanitatem cum porogatione vita ad quindecim annos a Deo impetrat, dato sanitatis signo per Solis regressum; Assyriis autem munera deferentibus thesauros ostendit, & ob id per Ifaiam reprehendo, captivitas Babylonica denuntiatur: cui impius succedit filius Manasses.

1 IN diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad ^{2. Par.} 32. 22. mortem: & venit ad eum Ifaías filius Amos, ^{32. 22.} Ifai. 38.1. propheta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe domui tuæ: morieris enim tu, & non vives.

2 Qui convertit faciem suam ad parietem, & oravit Dominum, dicens:

¶ 3 Obscurò Domine, memento queso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod placitum est coram te, fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno.

4 Et antequam egredieretur Ifaías medianam partem atrii, factus est sermo Domini ad eum, dicens:

5 Reverte te, & dic Ezechiæ duci populi mei: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, & vidi lacrymas tuas: & ecce sanavi te, die tertio ascendas templum Domini.

6 Et addam diebus tuis quindecim annos: sed & de manu regis Assyriorum liberabote, & civitatem hanc, & protegam urbem istam, propter me, & propter David servum meum.

7 Dixitque Ifaías: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, & posuissent super ulcus ejus, curatus est.

8 Dixerat autem Ezechias ad Ifaiam: Quid erit signum, quia Dominus me sanabit, & quia ascensus sum die tertia templum Domini:

9 Cui ait Ifaías: Hoc erit signum a Domino, quod facturus sit Dominus sermonem, quem locu-